

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 365/2023-5

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ] proti „rozhodnutiu“ Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže č. k. GR ZVJS-04132/21-2023 zo 16. mája 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Návrhu na vydanie dočasného opatrenia **n e v y h o v u j e .**
3. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. júna 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho práva na rodinný život podľa „čl. 8“ Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) „rozhodnutím“ Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže (ďalej aj „generálne riaditeľstvo“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje zakázať generálnemu riaditeľstvu pokračovať v porušovaní ním namietaného práva; priznať mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 eur a nariadiť dočasné opatrenie, ktorým by ho ústavný súd premiestnil do iného ústavu na výkon trestu odňatia slobody. Zároveň žiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže listom č. GR ZVJS-04132/21-2023 zo 16. mája 2023 vo veci „Žiadosť o premiestnenie – odpoveď“ (ďalej len „prípis generálneho riaditeľstva“) reagovalo na sťažovateľovu žiadosť z 15. mája 2023 o premiestnenie z Ústavu na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ] do iného ústavu. Generálne riaditeľstvo upovedomilo sťažovateľa o znení § 10 ods. 4 zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení

neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 475/2005 Z. z.“), v zmysle ktorého odsúdený môže podať písomnú žiadosť o premiestnenie podľa ods. 3 písm. b) riaditeľovi ústavu. Zároveň poukázalo aj na § 8 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 368/2008 Z. z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), v zmysle ktorej o písomnej žiadosti odsúdeného o premiestnenie do ústavu s rovnakým stupňom stráženia rozhoduje riaditeľ ústavu, do ktorého sa odsúdený žiada premiestniť. Generálne riaditeľstvo sumarizovalo, že podľa záznamu v osobnej karte sťažovateľa 3. mája 2023 riaditeľ Ústavu na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých Sučany rozhodol o zamietnutí jeho žiadosti o premiestnenie do tohto ústavu, čo je v zmysle názoru generálneho riaditeľstva v súlade s uvedeným zákonným postupom. V súlade s § 8 ods. 4 vyhlášky sťažovateľovi poukázalo na skutočnosť, že opakovane môže požiadať riaditeľa ústavu o premiestnenie najskôr po uplynutí šiestich mesiacov od rozhodnutia o zamietnutí žiadosti.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Proti prípisu generálneho riaditeľstva podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že jeho deti sú umiestnené v detskom domove, ktorý je od ústavu na výkon trestu odňatia slobody, v ktorom sa nachádza, vzdialený 220 kilometrov, v dôsledku čoho mu detský domov odmieta priviesť deti na návštevu. Z uvedeného dôvodu podal žiadosť o premiestnenie do ústavu na výkon trestu odňatia slobody, ktorý je vzdialenosťou bližšie k detskému domovu. Sťažovateľ žiada o preskúmanie prípisu generálneho riaditeľstva (keďže na to má „*podľa čl. 6 dohovoru právo*“), ktorý je podľa jeho názoru konečným rozhodnutím vo veci a ktorým došlo k porušeniu jeho práva na rodinný život.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na rodinný život podľa čl. 8 (z obsahu ústavnej sťažnosti je zrejmé, že namieta čl. 8 ods. 1) dohovoru prípisom generálneho riaditeľstva v súvislosti s jeho nepremiestnením do iného ústavu na výkon trestu odňatia slobody.

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Na predbežnom prerokovaní preskúmal, či ústavná sťažnosť sťažovateľa obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

6. Napriek absencii právneho zastúpenia sťažovateľa a z toho vyplývajúcich viacerých nedostatkov niektorých zákonom ustanovených náležitostí ústavnej sťažnosti ústavný súd vyhodnotil ústavnú sťažnosť ako obsahovo natoľko zrozumiteľnú, že umožňuje v tejto veci realizovať jej predbežné prerokovanie.

7. V rámci predbežného prerokovania s prihliadnutím na sťažovateľom formulované argumenty ústavný súd dospel k záveru, že ústavnú sťažnosť sťažovateľa je potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde v spojení s § 55 písm. d) a § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

8. Ústavný súd predovšetkým pripomína princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého môže ústavný súd konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať jeho ústavnou sťažnosťou, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom, resp. iným orgánom verejnej moci prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Zmysel a účel uvedeného princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity ochrany ústavnosti ústavným súdom podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, IV. ÚS 461/2018, II. ÚS 137/2019, I. ÚS 227/2019, II. ÚS 425/2021).

9. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

10. Podľa § 96 zákona č. 475/2005 Z. z. vykonáva dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave na výkon trestu odňatia slobody prokurátor podľa osobitného predpisu. Zákon o výkone trestu odňatia slobody tu odkazuje na § 18 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení účinnom v rozhodnom období (ďalej len „zákon o prokuratúre“).

11. Ústavný súd v tomto kontexte poukazuje predovšetkým na § 18 ods. 1 písm. a) zákona o prokuratúre, podľa ktorého prokurátor dozerá na to, aby v celách policajného zaistenia, v zariadeniach, v ktorých sa vykonáva väzba, trest odňatia slobody, ochranné liečenie, ochranná výchova alebo detencia, boli držané alebo umiestnené osoby len na základe rozhodnutia súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu a aby sa v týchto miestach dodržiavali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy. Podľa § 18 ods. 3 písm. c) zákona o prokuratúre je prokurátor povinný písomným príkazom zrušiť rozhodnutie alebo pozastaviť vykonávanie rozhodnutia, príkazu alebo opatrenia orgánov vykonávajúcich správu miesta výkonu väzby alebo trestu, resp. ich nadriadeného orgánu, ak sú v rozpore so zákonom alebo s iným všeobecne záväzným právnym predpisom (m. m. II. ÚS 538/2022).

12. Podľa § 18 ods. 6 zákona o prokuratúre sa prokurátorský dozor vykonáva prostredníctvom oprávnenia prokurátora vstupovať do miest, kde sa vykonáva trest odňatia slobody v akomkoľvek čase s tým, že prokurátor musí mať voľný prístup do všetkých priestorov. Navyše, má právo nazeráť do dokladov, ktoré súvisia s výkonom trestu odňatia slobody. S obvinenými a odsúdenými môže hovoriť aj bez prítomnosti tretích osôb. Môže preverovať rozhodnutia a opatrenia orgánov vykonávajúcich správu zariadení ústavu a priestorov ústavu zodpovedajúcu zákonom a ostatným všeobecne záväzným právnym predpisom. Má oprávnenie požadovať od zamestnancov vykonávajúcich správu miest ústavu a ich priestorov potrebné vysvetlenia, predloženie spisov

a rozhodnutí týkajúcich sa pozbavenia alebo obmedzenia osobnej slobody osôb držaných v mieste, ktorého správu tieto orgány vykonávajú.

13. Podľa § 31 ods. 1 a 2 zákona o prokuratúre prokurátor vykonáva svoju pôsobnosť v rozsahu ustanovenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány. Podnetom sa rozumie podanie, ktoré smeruje k tomu, aby prokurátor vykonal opatrenia v rozsahu svojej pôsobnosti. Podľa § 36 ods. 1 zákona o prokuratúre podávateľ podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor alebo ním určený prokurátor. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že podnet a opakovaný podnet príslušným orgánom prokuratúry vo svojej stabilizovanej judikatúre považuje za účinné právne prostriedky nápravy v zmysle § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (m. m. I. ÚS 112/06, III. ÚS 854/2016, I. ÚS 227/2019, I. ÚS 538/2022). Z ústavnej sťažnosti nevyplýva, že by sťažovateľ uplatnil popísaný postup.

14. Z uvedeného možno v okolnostiach prerokovanej veci sumarizovať, že orgánom verejnej moci, ktorý je v zmysle relevantnej právnej úpravy primárne kompetentný (a zároveň spôsobilý vzhľadom na jeho oprávnenia) zaoberať sa tvrdeniami o nezákonnom zásahu do práv, je príslušný prokurátor v zmysle zákona o prokuratúre. Inak povedané, z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že sťažovateľ mal a má možnosť domáhať sa ochrany ním označeného práva prostredníctvom príslušnej prokuratúry, ako orgánu vykonávajúceho dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave na výkon trestu odňatia slobody, ktorá je oprávnená a zároveň povinná v prípade zistenia porušenia právnych predpisov ústavom na výkon trestu vo vzťahu k osobe sťažovateľa zabezpečiť nápravu nezákonného stavu.

15. Nevyužitie prostriedku nápravy prostredníctvom orgánov prokuratúry nemožno nahrádzať podaním ústavnej sťažnosti, pretože takto by sa obmedzovala možnosť orgánov prokuratúry vo vlastnej kompetencii nielen preveriť skutočnosti, ktoré tvrdí sťažovateľ, ale aj prijať opatrenia podľa zákona o prokuratúre, ktoré by účinne napomohli odstráneniu (prípadných) procesných alebo faktických prekážok zákonného postupu (m. m. I. ÚS 186/05, IV. ÚS 53/05, IV. ÚS 126/07, I. ÚS 732/2013).

16. Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zotrváva na tom, že každý sťažovateľ je pred podaním sťažnosti ústavnému súdu povinný vyčerpať všetky právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde v spojení s § 55 písm. d) a § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

IV.

Návrh na nariadenie dočasného opatrenia

17. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nariadil dočasné opatrenie, ktorým by ho premiestnil do iného ústavu na výkon trestu odňatia slobody. Podľa § 130 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na návrh sťažovateľa rozhodnúť o dočasnom opatrení, ak to nie je v rozpore s verejným záujmom a ak by výkon napadnutého rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu znamenal

pre sťažovateľa väčšiu ujmu, než aká môže vzniknúť iným osobám, najmä uloží orgánu verejnej moci, ktorý podľa sťažovateľa porušil jeho základné práva a slobody, aby sa dočasne zdržal vykonávania právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, a tretím osobám uloží, aby sa dočasne zdržali oprávnenia im priznaného právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom. Ústavný súd uvádza, že prípadné premiestnenie sťažovateľa do iného ústavu na výkon trestu odňatia slobody na základe žiadosti sťažovateľa je v podstate v právomoci riaditeľa toho ktorého ústavu na výkon trestu odňatia slobody, resp. generálneho riaditeľstva (zákon č. 475/2005 Z. z.). Ústavný súd zdôrazňuje, že si je vedomý naliehavosti posudzovania otázok súvisiacich s osobnou slobodou jednotlivca, resp. výkonu jej obmedzenia, avšak vzhľadom na popísané skutočnosti a odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku ústavný súd návrhu na rozhodnutie o dočasnom opatrení nevyhovel (bod 2 výroku tohto uznesenia).

V.

Návrh na ustanovenie právneho zástupcu

18. Vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa o ustanovenie mu právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom je potrebné poznamenať, že ústavný súd môže v zmysle § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu (t. j. advokáta), ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (m. m. III. ÚS 265/2014). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že v danej veci nie je daná jeho právomoc, ústavná sťažnosť je oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, uvedený záver zároveň znamená, že v danej veci ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda nie je splnený jeden z predpokladov na vyhovie žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Vzhľadom na výsledok posúdenia tejto ústavnej sťažnosti ústavným súdom je evidentné, že išlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, teda v danom prípade neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z tohto dôvodu ústavný súd tejto žiadosti sťažovateľa (podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde) nevyhovel (bod 3 výroku uznesenia).

19. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. júna 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu